

Angažované myšlení (contra „objektivní“) / Existenciální myšlení / „Objektivní“ myšlení (contra „existenciální“)

Kierkegaard (VI, 155) je často citován (někdy je ta myšlenka v různých obměnách opakována, aniž byl jmenován), má-li se zdůraznit rozdíl mezi dvojím typem myšlení; předně tedy mezi myšlením, které je záměrně a cíleně odvráceno od svého „subjektu“, tj. které je (chce být) lhostejné vůči tomu, *kdo* myslí, které od myslícího abstrahuje a chce na něm být zcela nezávislé. Tomu se říká myšlení „objektivní“, tj. zbavené jakýchkoli stop po „subjektu“ (to je jedna z nejvyšších norem vědeckosti a podmínka uznání třeba výsledků nějakého experimentu za platné); a protože si subjekt myšlení prostě odmýšlí, také „abstraktní“. Jedním z rysů tohoto „abstrahujícího“, „objektivizujícího“ myšlení (ale pouze jedním, má oněch „rysů“ víc) je to, že výsledky, ke kterým dojde, jen klade vedle sebe, ale jinak se ho nikterak nedotýkají. – Pochopitelně to je takto vlastně jen předstíráno (ale účinně); ve skutečnosti toho nelze v úplnosti dosáhnout, protože ono „objektivní“ či přesněji objektivující (zpředmětňující) myšlení má nutně závažný dopad na sám myslící subjekt, zejména když je systematicky dováděno s maximální důsledností ke zpředmětňování všeho vůbec (a pokud to někde není možné, je vše nezpředmětnitelné prohlášeno za klam a subjektivní výmysl). Podrobíme-li myšlení (každé myšlení, tedy i ono „objektivující“) přísně kritické analýze, zjistíme, že např. sama pojmovost – bez které se žádné objektivující myšlení neobejde – zavazuje myslícího myslet v určitých pojmech, přičemž tyto pojmy nejsou žádnými „objekty“, k nimž by se objektivně myslící vztahoval jen jako k něčemu, co má „před“ sebou, nýbrž jsou jakýmsi projekty či návody, „výzvami“, kterých myslící musí uposlechnout a řídit se jimi, tj. angažovat se v jejich uplatnění a dodržování. A tím spíše to platí tam, kde nejde o pouhé pojmy, nýbrž o jejich „cogitatum“, tj. o to, k čemu poukazují, k čemu se vztahují – a co sama zpředmětnitelné také není.

(Písek, 060505-1.)